

На підприємстві створений ефективний механізм управління витратами і результатами, а точніше їх співвідношенням.

Управління прибутком представляє собою процес розробки та прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах його формування, розподілу та використання на підприємстві.

Система управління прибутком органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, так як прийняття управлінських рішень в фінансовій діяльності підприємства, прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку. З урахуванням сутності та процесу управління прибутком та вимог, які до нього висуваються формується мета та завдання.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.1999 за № 398/3691 (зі змінами і доповненнями).
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за № 291 (із змінами та доповненнями).
3. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник./ М. С. Пушкар. – Тернопіль: “Карт-бланш”, 2002. – 628 с.
4. Бутинець Ф.Ф.. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. пос./Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 448 с.

*Охота В.В., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Данилюк І.В.*

СУТНІСТЬ ВИТРАТ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури докорінно змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, сутність їхньої господарської діяльності.

Фінансовий облік є особливо важливою функцією ефективного управління виробничими і комерційними структурами, знаряддям контролю за раціональним використанням ресурсів. Чітко налагоджений облік і контроль сприяють виявленню внутрішньогосподарських резервів підприємств, запобіганню зловживанням і перевитратам, зниженню собівартості продукції, рентабельності виробництва. Будь – яка діяльність

неможлива без витрат ресурсів. Закономірності розвитку ринкових відносин, логіка пізнання показують, що спочатку мають місце витрати ресурсів, а потім – результати, пов'язані з цими витратами.

Основний фінансовий результат діяльності підприємства – прибуток, який є основою і джерелом засобів для його подальшого розвитку. Підвищити прибуток можна, збільшуючи обсяги виробництва або ціни на продукцію (роботу, послугу), що випускається. В системі розвитку підприємства, в умовах значних економічних обмежень підвищення фінансового результату пов'язано зі зниженням витрат.

Практично на кожному підприємстві існують резерви для зниження витрат до раціонального рівня, що дозволяє домагатися росту економічної ефективності діяльності, підвищення конкурентноспроможності. Виробнича діяльність пов'язана з ризиком вкладень у цю сферу. Для мінімізації цього ризику потрібен суровий контроль процесу виробництва, детальний його облік та виявлення факторів, які впливають на сам процес виробництва і витрати, необхідні для його здійснення. Тому для кожного підприємства важливий поглиблений аналіз витрат і ефективно управління ними для досягнення високого економічного результату.

Чітка побудова фінансового обліку витрат діяльності відповідно до змін, що відбуваються в його організації й техніці ведення, підвищує роль обліку як основного засобу одержання достовірної інформації для прийняття економічно обґрунтованих рішень і попереджень ризику у виробничо-господарській діяльності підприємств, у системі оподаткування, при складанні фінансової звітності тощо.

Організація й методика обліку та контролю витрат знайшли висвітлення у працях учених: Білухи М.Т., Бородкіна О.С., Бутинця Ф.Ф., Бутка А.Д., Валуєва Б.І., Вериги Ю.А., Герасимовича А.М., Голова С.Ф., Линника В.Г., Нападовської Л.В., Пушкаря М.С. та ін.

Існують різні теорії трактування витрат діяльності підприємства за своєю економічною сутністю (таблиця 1)

Витрати – це грошова форма витрачених за певний період задіяних чинників виробництва, необхідних для здійснення підприємством своєї виробничої і реалізаційної діяльності.

В практиці господарювання в країнах СНД в період переходу до ринкової економіки витрати виробництва підприємств, виражені у вартісній формі, отримали назву собівартості продукції. Вона складається з витрат, пов'язаних з використанням у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних засобів, нематеріальних активів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво та реалізацію. Всі витрати, що становлять собівартість продукції, визначаються в грошовій формі [2, с. 294].

Визначення поняття витрат підприємства

№	Джерело	Поняття
1	Економічна теорія	Витрати – це виражені у грошовій формі витрати різних ресурсів (праці, сировини, матеріалів, основних засобів, фінансових ресурсів) у процесі виробництва, обігу і розподілу продукції, товарів
2	П(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”. 3 „Звіт про фінансові результати”, 16 „Витрати”	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)
3	Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торгівельній діяльності, затверджено наказом Міністерства економіки з питань європейської інтеграції України від 22.05.2002р. №145	Поточні витрати підприємства в торгівлі – це грошове відбиття живої та уречевленої праці на здійснення поточної торгівельно-виробничої діяльності підприємства, що за натурально-речовим складом становлять частину матеріальних, нематеріальних трудових та фінансових ресурсів
4	Податковий кодекс України від 02.12. 2010 р. № 2755 – VI	Витрати – це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, у результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, унаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником).

Групування витрат за економічними елементами здійснюється у всіх галузях економіки. Це дає можливість встановити потребу в основних та оборотних засобах, показує, скільки і яких засобів витрачено, незалежно від того, де вони вироблені і на які цілі використані, а також характеризує структуру витрат. Таке групування використовується для складання кошторису виробництва. В свою чергу, складання кошторису допомагає пов’язати план по собівартості з іншими розділами плану, визначати за-

вдання по значенню собівартості продукції, а також порівняти ефективність витрат на різних підприємствах і зробити міжгалузевий баланс, необхідний для планування цін.

У країнах з розвинутою ринковою економікою проблема витрат виробництва вирішується з інших позицій. Центральне місце в ній посідає виявлення взаємозв'язку витрат виробництва і обсягів виробництва та цін на певний вид продукції з точки зору окремого виробництва (підприємства, фірми тощо). Основою теорії витрат виробництва, що нині панує в країнах ринкової економіки, є феномен рідкості, тобто обмеженості всіх видів ресурсів та можливості альтернативного використання їх. Останнє означає, що вибір ресурсів для виробництва певного товару свідчить про неможливість виробництва альтернативного товару [1, с. 122].

З позицій феномену рідкості витрати виробництва підприємства можна класифікувати на явні або зовнішні, фактичні чи грошові, та неявні – приховані. Явні витрати виробництва – це ті, що набувають форми явних (грошових) платежів постачальником чинників виробництва й незавершених виробів. До них належать оплата сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, палива, заробітна плата, оплата транспортних послуг, амортизаційні відрахування, орендна плата за нерухомість, устаткування тощо. Тобто явні, або зовнішні, витрати виробництва являють собою плату за ресурси, що не належать власникам підприємства, або ті грошові витрати, що їх підприємство робить із власних коштів. Специфікою цих витрат є те, що здійснюється їх суворий фінансовий облік, їх відображають на рахунках і в балансі підприємства.

Групування витрат за економічними елементами та статтями калькуляції є найбільш важливими ознаками класифікації. Так, витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами:

- матеріальні витрати (сировина, матеріали, комплектуючі, напівфабрикати, паливо, енергія, тара; віднімається вартість повернутих відходів);
- оплата праці (всі форми основної заробітної плати штатного і позаштатного виробничого персоналу підприємства);
- відрахування на соціальні заходи (включають відрахування на пенсійне забезпечення, на соціальне страхування, страхування на випадок безробіття, на індивідуальне страхування; величина відрахувань встановлюється у відсотках від витрат на оплату праці);
- амортизація основних засобів і нематеріальних активів (амортизаційні відрахування на повне відтворення основних засобів за нормами від балансової вартості, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів);
- інші операційні витрати (вартість робіт, послуг сторонніх підприємств, сума податків, зборів, крім податків на прибуток, втрати

від курсових різниць, знецінення запасів, псування цінностей, сума фінансових санкцій тощо). [3, с. 712]

Проте, класифікація витрат за економічними елементами не дозволяє обчислювати собівартість окремих видів продукції, встановлювати обсяг витрат конкретних підрозділів підприємства. З цією метою застосовують класифікацію витрат за статтями калькуляції – в залежності від їх призначення і місця виникнення. Перелік і склад статей калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) встановлюється підприємством самостійно і залежить як від питомої ваги їх видів або груп витрат, так і від ступеня економічної однорідності витрат, які об'єднані в статті, специфіки підгалузі, характеру виробленої продукції, організації виробництва, різноманітності технологічних процесів, можливості прямого або обґрунтованого непрямого віднесення витрат на собівартість виробів.

Список використаної літератури:

1. Іванюта П.В. Управління ресурсами та витратами: навч. пос. / П.В. Іванюта. – К.: ЦУЛ, 2009. – 384 с.
2. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / М.Я. Коробов – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. – 378 с.
3. Огійчук М.Ф. Аудит: організація і методика: навч. посібник / М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2010. – 584 с.

*Павлова Ю.А., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Михайлишин Н.П.*

ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗА НЕПОВНИМИ ВИТРАТАМИ

В умовах глобалізації економіки змінюються вимоги до обліку, перш за все у напрямку його оперативності, гнучкості і аналітичності інформації. Зміна завдань, що стоять перед обліком в цілому, призводить до зміни завдань і змісту управлінського обліку, наслідком чого є об'єктивна можливість його організації за системою директ-костінг.

Важлива перевага даної системи, як відзначав С.А.Стуков, – "...обмеження собівартості продукції лише змінними витратами, що дозволяє спростити нормування, планування, облік і контроль за кількістю статей витрат, що різко скоротилися: собівартість стає "більш оглядовою", а окремі витрати – краще контрольованими. Адже чим більше контрольованих об'єктів, тим сильніше розсіюється між ними увага, тим слабшим стає контроль" [4, С. 134].